

Dokumentacja (fragment) złożona do konkursu na kuratorski projekt
wystawy w Pawilonie Polskim na 16 Międzynarodowej Wystawie
Architektury w Wenecji w 2018r.

Tytuł: LAS

Kurator: Piotr Grabowski

LAS

Tereny leśne w Polsce zajmują ~ 31% powierzchni kraju, z czego ~81% to lasy państwowe. Lasy w Polsce są największą przestrzenią publiczną, której powierzchnia wynosi ~77 816 km².

Nawiązując do tematu przewodniego Bienalle Freespace poprzez wystawę chcemy podjąć dyskusję na temat kondycji współczesnego lasu. Jego znaczeniu i funkcji w dzisiejszym świecie. Parafrazując oświadczenie kuratorek Bienalle: las jest sumą darów natury: światła słońca, blasku księżyca, powietrza. Daje nam darmową i zaskakującą przestrzeń.

Jako punkt wyjścia w rozważaniach posłuży nam część Puszczy Białowieskiej, a dokładniej jej fragment będący lasem pierwotnym takim, który nigdy nie został poddany jakimkolwiek modyfikacjom ze strony człowieka. Jest to forma niespotykana już dziś w Europie. Nie angażując się w aktualne wydarzenia polityczne dotyczące puszczy, potraktujemy ją jako formę doskonałą- las idealny.

Wraz ze wzrostem wielkości i znaczenia przestrzeni zurbanizowanej, jej mieszkańcy odchodzą od natury. Zieleń w miastach jest coraz bardziej instrumentalizowana. Pełni rolę jedynie dekoracji. Obecność drzew lub terenu “czynnego biologicznie” sprowadzana jest w konsekwencji do minimum określonego przepisami. Odwołując się do opublikowanego wywiadu z 04.08.17 w Gazecie Wyborczej z dr M. Głowacką i dr B. Ogrodnikiem, ludzie a przede wszystkim dzieci boją się lasu i nie potrafią się w nim odnaleźć. Podobne zjawisko opisał w książce pt Ostatnie dziecko lasu Richard Louv jako syndrom deficytu natury. Odbija się on na prawidłowym rozwoju dzieci. Kontakt z naturą pobudza zmysły, uczy koncentracji i myślenia, odstresowuje. Dawniej las był naturalnym środowiskiem człowieka, dziś jego istnienie uzasadnia funkcjonalność- ma dostarczać nam tlen lub drewno.

Coraz bardziej naturalnym środowiskiem dla ludzi jest przestrzeń wirtualna. Wirtualne rozszerzenie rzeczywistości daje możliwości przeniesienia się w inny wymiar. Zbudować go można nie tylko obrazem ale również dźwiękiem, dotykiem, zapachem, których źródłem niekoniecznie musi być natura.

Naszą ekspozycją chcemy przedstawić las w dwóch formach- wirtualnej i makietowej. Nienaturalny obraz lasu, który będzie wynikiem wystawy, ma poprowadzić zwiedzających do refleksji, zadania sobie wielu pytań a także do dyskusji. Czy przekraczanie pewnych granic ma sens? Czy twórczością człowieka można uzyskać efekt równy naturze? Czy wszechobecna cyfryzacja nie spowoduje masowej ucieczki do natury? Czy nie będzie za późno? Czy będziemy wiedzieć jak z nią współżyć?

Dodatkowym celem wystawy jest przedstawienie porównań powierzchni lasów w kilku przykładowych krajach, względem ich własności (publiczne i prywatne), typów na tle powierzchni danego kraju.

Odwołanie się do lasu jako przestrzeni publicznej wydaje się bardzo oczywiste. Las jest środowiskiem naturalnym człowieka od początków jego istnienia a jednak z biegiem czasu, ludzie coraz dalej się od niego odsuwają. Postęp i rozwój technologiczny nie idą w parze z powolną i żyjącą swoim tempem naturą. Naszą wystawą chcemy sprowokować odwiedzających do refleksji na temat kondycji dzisiejszego lasu. Przedstawiając go w sposób uproszczony i wirtualny chcemy znaleźć odczucia, które towarzyszą nam wchodząc do prawdziwego lasu, a których na co dzień nie zauważamy. Chcemy również zwrócić uwagę na sposób postrzegania lasów, jako dobra ogólnego.

Sala główna

Blackbox

W głównej sali wystawowej będą wydzielone dwie wiodące strefy. Jedną z nich to tzw blackbox, czyli zamknięta i odcięta od dostępu światła dziennego i zabezpieczona akustycznie przestrzeń, w której poprzez urządzenia do rozszerzenia rzeczywistości, zwiedzający przeniesie się do archetypicznego lasu. Spacerowi towarzyszyć będą odpowiadające mu w rzeczywistości odgłosy i zapachy. Zwiedzający podczas wirtualnej wycieczki będzie chodził po fragmencie prastarego lasu Puszczy Białowieskiej, którego wielkość będzie odpowiadała powierzchni blackboxa. Dotarciu do krawędzi pomieszczenia towarzyszyć ma zakłócenie obrazu w goglach oraz głośny szum. Ograniczony rozmiar pomieszczenia wyrwie zwiedzającego z wirtualnego lasu i spotęguje wrażenie sztuczności cyfrowego substytutu.

Do pobudzenia odpowiednich zmysłów wykorzystane zostaną gogle do rozszerzonej rzeczywistości, urządzenia do symulowania dźwięków, zapachów i wilgotności powietrza.

Makieta

Druga strefa przedstawiać będzie makietę lasu w skali 1:1. Uproszczona forma makiety, przedstawiona monochromatycznie, ma być pozbawiona jakiegokolwiek nawiązania do rzeczywistej materii lasu. Brak skojarzeń materiałowych, zapachowych, dźwiękowych ma na celu wywołanie efektu rozczarowania, braku. Przedstawiony fragment zinstrumentalizowanego lasu ma być ilustracją do dążeń dzisiejszego społeczeństwa dotyczącego prób kontroli nad naturą.

Porównania

Wystawa zostanie uzupełniona wydrukami 3D przedstawiającymi porównania powierzchni lasów w kilku przykładowych krajach względem ich całkowitej powierzchni.

Wydruki przedstawiać mają porównanie udziału lasów publicznych i prywatnych w danych krajach a także strukturę gatunkową.

Obraz

Wystawa będzie uzupełniona dokumentacją filmową przedstawiającą nagrania z kilku punktów z puszczy białowieskiej oraz będzie udostępniać połączenie wideo na żywo z kamery zainstalowanej w puszczy.

Strefa wejściowa będzie pełniła rolę miejsca spotkań, dyskusji pomiędzy zwiedzającymi a kuratorami oraz zaproszonymi gośćmi.